

στικό ανθρώπινο αρμόνιο είναι το μέσο εργασίας του μαέστρου. Το να μπορεί κανείς να το παίξει σημαίνει ότι εξασκεί μαγεία: η κατάκτησή του απαιτεί μαγικές δυνάμεις. Αυτές όμως ζουν μέσα στην εστία του Εγώ, στην πηγή των παραστάσεων και των συναισθημάτων. Το Εγώ πρέπει να ακτινοβολεί εκείνο που έχει συλλάβει ως μουσική, και πρέπει ακτινοβολώντας να τρέπεται σε ήχο του ανθρώπινου εκκλησιαστικού οργάνου: άξιος του ονοματός του μαέστρου είναι μόνο εκείνος που ολοκληρώνει αυτή τη μεσολάβηση με αγνότητα, είναι δέκτης και πομπός που δεν μειώνει το έργο αλλά εξυψώνει την ύλη μέσω της οποίας απεικονίζεται το έργο, στο ύψος του έργου.

Αρθροί διδασκαλίας της διευθύνσεως

Η πρακτική μπροστά στη γνώση

Πώς όμως μαθαίνει κανείς να διευθύνει; Ανάκτηση «αποκτώντας επιδεξιότητα!» δηλ. ορμώντας χωρίς τεχνικές ικανότητες πάνω στο έργο, την ορχήστρα και το κοινό ώστε μετά από χρόνια αντικαλιτευτικών βαρβαρισμών να μάθει τις κινήσεις των χεριών με την «πειρα». Δεν φαίνεται να υπάρχει άλλη δυνατότης προετοιμασίας και εκπαιδεύσεως ενός μαθητή διευθύνσεως με τον τρόπο που διδάσκειται π.χ. ένας βιολιστής, μέχρι να ολοκληρώσει την τεχνική του κατάρτιση, πριν από την πρώτη του εμφάνιση. Φυσικά εδώ είναι ευνοϊκό το γεγονός ότι το όργανο του μαέστρου είναι ζωντανό και περιλαμβάνει εμπειρους μουσικούς υψηλής στάθμης, οι οποίοι προβάλλουν την ικανότητα και την καλλιτεχνία τους και σε αδειάζ. Τα μέλη της φλόρμονικής του Βερολίνου π.χ. θεωρούν ζήτημα τιμής να μην παίξουν κάτω από μια ορισμένη στάθμη: το να επιδιώξουν αυτοί οι καλλιτέχνες να παίξουν τελείως άσχημα τους είναι ακόμη δυσκολώτερο από το να φτύσουν στις υψηλότερες αποδόσεις.

Αν μιλήσει κανείς σ' επαγγελματίες μαέστρους για το πρόβλημά μας, παίρνει την πιο αδιάφορη τους και κατώ-

τερη της πραγματικότητας απάντηση: «η διευθύνση δεν διδάσκεται, είτε κανείς είναι γεννημένος γι' αυτή ή δεν τη μαθαίνει ποτέ». Μάλιστα, πράγματι μας λείπουν μέθοδοι διδασκαλίας της τεχνικής της δουλειάς μας, οι οποίες θα παρείχαν στο μαθητή και στο δάσκαλο συστηματικό υλικό μελέτης και ασκήσεως, και με βαθμιαία ανάπτυξη θα προπονούσαν τα προβλήματα της διευθύνσεως. Τα βιβλία επί της διευθύνσεως που έχουν εκδοθεί μέχρι σήμερα, περιέχουν παρατηρήσεις επί της πράξεως, επικρίσεις διαφόρων αντιλήψεων, και στην καλύτερη περίπτωση συμβουλές για την εκτέλεση έργων. Ακόμη βρισκόμε σχήματα για τις στοιχειωδέστερες κινήσεις κατά τη διευθύνση. Αλλά πώς διευθύνει κανείς, πώς μαθαίνει κανείς να διευθύνει, γι' αυτό δεν λέγεται τίποτε το δημοιοργικό*.

Αρθροί της διευθύνσεως

Η γνώση μπροστά στην πράξη

Τουναντίον εμείς έχουμε την πρόθεση να δείξουμε ότι υπάρχει τεχνική της διευθύνσεως η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί και να εκμαθηθεί μέχρι τις τελευταίες λεπτομέρειες, πριν ο μαθητής διευθύνει για πρώτη φορά μια ορχήστρα. Όταν σταθεί κανείς ενώπιόν της πρέπει να είναι έτοιμος τεχνικώς, όχι μόνο να μπορεί να χρησιμοποιεί τις κατάλληλες κινήσεις των χεριών κατά τον ακριβέστερο τρόπο, αλλά να μπορεί να κατανόησει την υπαγωγή της εκτέλεσεως της ορχήστρας στη δική του αντίληψη του έργου.

Έχω εκπαιδεύσει σπουδαστές για τους οποίους εγγυώμαι σε κάθε περίπτωση ότι —τοποθετούμενοι για πρώτη φορά

* Σημαντική εξέταση αποτελούν δύο βιβλία: «Die Geschichte des Dirigierens» (ιστορία της Διευθύνσεως) του Georg Schunemann και το «Handbuch des Dirigierens» (Εγχειρίδιο Διευθύνσεως) του Cahn-Speyer. Και τα δύο έργα περιλαμβάνουν όλο το γνωστικό υλικό που χρειάζεται ο μαθητής από ιστορικής, αισθητικής, μορφολογικής και εν μέρει από συγκεκριμένης πρακτικής απόψεως. Η μελέτη τους συνιστάται εκθύμως.